

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

מינויו של גדעון לשופט (שיעור מס' 164)

ברוך קהת (baruhke@gmail.com)

אזכורי ניצחוננו של גדעון במקרא

תהלים פ"ג, י

עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְּוֶן כְּסִיסְרָא כְּבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן : (יא) נִשְׁמְדוּ בְּעֵין דָּאָר הָיִי דְמוֹן לְאֲדָמָה : (יב) שִׁיתְמוּ נְדִיבְמוּ כְּעֶרֶב וְכִזְאָב וְכִזְבַּח וְכִצְלָמָנֶעַךְ כָּל נְסִיכְמוּ :

ישעיהו ט"ו, ג

כִּי אֶת עַל סִבְלוֹ וְאֶת מִטָּה שְׂכָמוֹ שְׂבֵט הַנֶּגֶשׁ בּוֹ הַחֹתֶתֶת כְּיוֹם מִדְּוֶן :

שם י"ו, כו

וְעוֹרֵר עָלָיו ה' צ-בֹאוֹת שׁוֹט כְּמַפֶּת מִדְּוֶן בְּצוֹר עוֹרֵב וּמִטָּהוּ עַל הַיָּם וּנְשָׂאוּ בְּדָרְךָ מִצְרָיִם :

דמיון למגילת רות

שופטים ו', יב-יג	רות ב', א-ד
וַיֵּרָא אֱלֹהֵי מְלָאָךְ ה' וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' עִמָּךְ גְּבוּר	אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשָׂמוּ בְעֵזוֹ ...
הַחֵיל : וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי גְדַעוֹן בִּי אֲדֹנָי וַיֵּשׁ ה' עִמָּנוּ...	וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרֵים ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ ה'

תהלים קכ"ט, ה-ח

יְבֹשׁוּ וַיִּסְגּוּ אַחֲזוֹר כָּל שְׂנְאֵי צִיּוֹן : יְהִי כְּחֹצִיר גִּגּוֹת שֶׁקִּדְמַת שְׁלֶף יָבֵשׁ : שְׁלֵא מְלֵא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחֻצְנוֹ מְעַמֵּר : וְלֹא אָמְרוּ הַעֲבָרִים בְּרַכַּת ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם ה' :

דמיון תוכני בין סיפור מינויו של גדעון לסיפור מינוי משה בהר חורב

- מינוי שליחות להושיע את עם ישראל.
- התגלות על ידי מלאך המדבר בשם ה' ואף נקרא בשם שולחו.
- משה וגדעון טוענים שאין בכוחם למלא את המשימה.
- בשניהם ה' מעודד אותם למלא את השליחות באמצעות הבטחה שהוא יהיה עימם.
- בשניהם אות על השליחות.
- בשניהם יראה מהמפגש עם מלאך ה'.

דמיון לשוני בין הפרשיות הללו

שופטים פרק ו'	ספר שמות
וַיֵּרָא אֱלֹהֵי מְלָאָךְ ה' (יב)	וַיֵּרָא מְלָאָךְ ה' אֱלֹהֵי (ג', ב)
וְאִיִּה כָּל נַפְלְאוֹתָיו... מִמִּצְרַיִם הָעֵלְנוּ ה' (יג)	אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֵנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי... וְהִפִּיתִי אֶת מִצְרַיִם בְּכָל נַפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם (ג', יז-כ)
לָךְ בְּכַחַד זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְּוֶן הַלֵּא שְׁלַחְתִּיךָ (יד)	לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם... וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ (ג', י-יב)
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בִי אֲ-דָנִי בְּמָה אוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל הַנְּה אֶלְפִי הַדֵּל בְּמִנְשָׁה וְאַנְכִי הַצַּעִיר (טו)	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' בִּי אֲ-דָנִי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאִז דְּבַרְךָ אֶל עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד פָּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי (ד', ו)
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ (טז)	וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ (ג', יב)
וְעֲשִׂיתָ לִי אוֹת שְׂאֵתָה מִדְּבַר עַמִּי (יז)	וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ (ג', יב)

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

ותעל האש מן הצור ותאכל את הבשר... וירא גדעון (כא)	וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אפל (ג', ב)
כי על כן ראיתי מלאך ה' פנים אל פנים (כב)	ודבר ה' אל משה פנים אל פנים (ל"ג, יא)
ויקח גדעון עשרה אנשים מעבדיו ויעש פאטר דבר אליו ה' ויהי פאטר ירא את בית אביו ואת אנשי העיר מעשות יומם ויעש לילה (כז)	ותיראן המילדת את האלהים ולא עשו פאטר דבר אליהן מלאך מצרים ותחיינן את הילדים... ויהי כי יראו המילדת את האלהים ויעש להם בתים (א, יז-כא)

דמיון לסיפורי אברהם

שופטים ו'	בראשית י"ח; כ"ד
וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו (יב)	וירא אליו ה' באלני ממרא (י"ח, א)
ויאמר אליו אם נא מצאתי חן בעיניך... אל נא תמש מזה עד באי אליך והצאתי את מנחתי והנחתי לפניך ויאמר אנכי אשב עד שובך (יז-יח)	ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך... ואקחה פת לחם... ויאמרו כן תעשה פאטר דברת (י"ח, ג-ה)
וגדעון בא ויעש גדי עזים ואיפת קמח מצות הבשר שם בסל והמרק שם בפרור ויוצא אליו אל תחת האלה ויגש (יט)	וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת... לעשות אתו... ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו (י"ח, ג-ה)
וירא גדעון אל האלהים וישע מושיע בנדי את ישראל פאטר דברת: הנה אנכי מציג את גזת הצמר בגרן אם טל יהיה על הגזה לבדה ועל כל הארץ חרב ונדעתי כי תושיע בנדי את ישראל פאטר דברת: ויהי כן וישפם ממחרת וזר את הגזה וימץ טל מן הגזה מלוא הספל מים (לו-לח)	ואבא היום אל העין ואמר ה' אל-הי אדני אברהם אם ישך נא מצליח דרפי אשר אנכי הלך עליך: הנה אנכי נצב על עין המים והיה העלמה הוצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך: ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב הוא האשה אשר הכיח ה' לבן אדני (כ"ד, מב-מד)
וירא גדעון אל האלהים אל יחר אפך בי ואדברה אך הפעם בנזה (לט)	וירא אל נא יחר לא-דני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה (י"ח, לב)

1. רש"י שופטים ו', יז

בכחך זה - בכח הזכות הזה שלמדת סניגוריא על בני כד דרש רבי תנחומא.

2. ר' ישעיה דטארני שם

במה שיש בידך לך ותצליח.

3. מצודת דוד שופטים שם, יח

והנחתי לפניך - ועשה לי בה אות.

4. תוספתא מסכת ראש השנה (ליברמן) פ"א הי"ח

למה לא סיפר שמותן של צדיקים? שלא יהא כל אחד ואחד אומי' הריני בא להקיש את ר' פלוני לאלדד ומידד, הריני מקיש את ר' פלוני לנדב ואביהוא. וכן הוא אומי': ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואומי' וישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח ואת שמואל - ירובעל זה גדעון, בן זה שמשון, יפתח כמשמעו, ואומי' משה ואהרן בכהניו וגוי' - שקל הכת' שלשה קלי עולם בין שלשה גדולי עולם, ללמדך שבית דינו של ירובעל גדול לפני המקום כבית דינו של משה, ובית דינו של יפתח גדול לפני המקום כבית דינו של שמואל, להודיעך שכל מי שנתמנה פרנס על הצבור אפיי קל שבקלים שקול כאביר שבאבירים, וכן הוא אומר ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט וגוי' אין לך אלא שופט שבדורך.